

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Постановка проблеми: протягом багатьох століть українська нація формувалась під тиском та впливом різних держав. Існувала під загрозою винищення та злиття з іншими націями. Та попри все, українська нація збереглась, але сьогодні суттєвою перешкодою для українців залишається проблема формування сучасної української нації.

Мета дослідження: осмислення проблем та перешкод, які впливають на формування української нації.

Завдання: проаналізувати проблему формування української нації.

Об'єкт дослідження: українці як суб'єкт формування нації.

Предмет дослідження: процес становлення сучасної української нації.

Досліджуваність теми: на початку 2000-х років вчені підійшли до поглибленого вивчення проблем етно- і націогенезу, сутності етносу і нації, національної свідомості, націотворення як фундаментальних проблем. Переосмислення теоретичних положень соціології, етнополітики, державознавства є великим здобутком відомих вчених: В. Горбатенка, О. Картунова, Ю. Левенця, В. Крушинського, О. Майфороди, Ю. Римаренка.

«Хто такі українці й чого вони хочуть?» - так називалася брошура, видана Михайлом Грушевським 1917 року. В ній він намагався пояснити прагнення тогочасного українського руху до створення власної держави. Пояснити крім іншого, і самим українцям. І навіть зараз назва цієї брошури виявилася напрочуд актуальною – за понад століття потому українцям необхідно зрозуміти, хто вони як нація і чого ця нація прагне. Ця проблема була загальною для всіх без винятку країн, що постали на пострадянському просторі. Нація – це історично сформована людська спільнота, яка відрізняється від сусідів окремою власною територією (батьківщиною), культурою, мовою, психічним складом та свідомістю. Народ, що історично дозрів до створення власної держави, називають нацією. Отже, нація – це вища форма розвитку етносу. [7]

Основними проблемами, що впливають на формування сучасної української нації це:

I. скорочення питомої ваги українців у складі населення. (Зменшення українського населення безпосередньо пов'язане із міграцією закордон. Станом на 1 грудня 2018 року загальна кількість населення становила 42,177 мільйонів осіб. Цей показник на 208 тис. нижчий, ніж за час у 2017 році. Також питома вага українців зменшується через іммігрантів, серед зареєстрованих на постійне місце проживання в Україні, найбільша кількість прибулих з Російської Федерації, Молдови, Індії, Туркменістану.)

II. звуження сфери вживання української мови. (Новий соціальний і політичний лад, безумовно сприяв формуванню нової мовної політики держави, внаслідок чого в українському суспільстві стало кращим «ставлення до української мови як мови корінної і титульної нації». Сьогодні стає престижно розмовляти гарною українською мовою. Проте, згідно зі статистичними даними, майже 25 відсотків студентів України навчаються не українською мовою. У вищих навчальних закладах на сході та півдні домінує російська мова. Простежується в Україні також засилля російськомовної літератури, переведення російсько-українських словників без прискіпливого селективного підходу до їх засміченого русизмами лексичного фонду, підсилюються численні русизми у лексиці. Також засоби масової інформації в Україні нерідко користуються російською мовою, часто російською надруковані реклами на сторінках газет, спеціальних інформаційних випусків, на рекламних щитах вулиць. [4]

III. існування різного ставлення до проблем державного суверенітету. (Україна весь час своєї так званої незалежності від 1991 року намагалася здобути самостійність, але цього за великим рахунком не прагнув її суверен. Формально сувереном України (за Конституцією) є народ. В дійсності сувереном України є привілейований клас, очолюваний олігархатом. Суверен України через примітивні мотиви до збагачення та влади та явну відсутність благородства у своїх мотиваціях постійно спричинював втрату суверенності України, яка з часом дійшла аж до втрати частин територій. Україна двічі намагалася здобути громадянський суверенітет – в революціях 2004 та 2013-2014 років, двічі не дуже вдало. Олігархи так і продовжують формувати привілейований клас, який фактично і є сувереном. [5])

IV. наявність різних політичних симпатій населення. (Поява чисельних нових політичних партій, громадських об'єднань, рухів, політичних блоків тощо надто ускладнили політичну орієнтацію громадян, починаючи з їхньої схильності до того чи іншого політико-ідеологічного напрямку. Цілком логічно, що симпатії та ставлення громадян до тієї чи іншої нині діючої партії, політичного блоку чи об'єднання, окрім всіх інших чинників, не в останню чергу залежать від того, які елементи історичної свідомості та пам'яті знайшли своє відображення у їхніх програмних та поточних партійних документах, а відтак і від їхнього політико-ідеологічного спрямування. Інтерес громадян до політичних партій, рухів, в цілому до різних подій політичного життя країни все більше стає похідним від того, наскільки вони мають та виявляють спроможність безпосередньо впливати на покращення життя громадян. [6])

Одна із причин, яка не дає можливості до інтенсивного всебічного розвитку української держави - це відсутність сформованої державницької нації. У свою чергу, труднощі у формуванні нації пов'язані не тільки з пострадянською спадщиною у вигляді викривленого світогляду громадян України. Важливим чинником є факт, що сучасна українська нація формується не на базі одного етносу, а на, принаймні, двох основних - українського й російського. Не варто зупинятися на оцінці розбіжностей між цими етносами. Але варто погодитись з тим, що такі розбіжності існують, і носять світоглядний характер. Саме ці розбіжності, у великій мірі, і гальмують оформлення сучасної державницької нації в Україні.

Значені вище процеси і явища ускладнюють і гальмують формування та відродження української нації. [2]

Отже, не треба виправдовувати власну бездіяльність непереборними обставинами, плекаючи лінощі і заздрість, які дуже часто є нашими найгіршими національними вадами. У нас не має іншого шляху для виживання, окрім як постати новою сучасною нацією. І саме формування нової української нації дасть поштовх для кращого світлого майбутнього для нас та наших нащадків.

Література

1. Гончарук (Чолач) Т.В., Джугла Н.В., Етнологічні інтенції осмислення українства у філософії Богдана Цимбалістого. // Психологія і педагогіка. – Тернопіль, 2018. - №1-2. – с 155-162.
2. Джугла Н. До питання Українського східного Обряду у рішеннях Замоїського скандалу 1720р. / Історія релігій в Україні. – Львів, «Логос», 2005. – с 210-215
3. Особливості формування української нації. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5025721/page:11/>
4. СТАН СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/r_mowa/strony_ukr03/mowa01.htm
5. СУВЕРЕНІТЕТ НАД МАЙБУТНІМ. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/5bb4683e7a8ea/>
6. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ НАСТРОЇ УКРАЇНЦІВ: НОВІ ВИКЛИКИ. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/obschestvenno-politicheskie_nastroeniya_ukraincev_novye_vyzovy.html
7. Українська нація. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://litopys.org.ua/kasian/kas13.htm>
8. Філософія: навч. посіб./ Гончарук Т.В., Джугла Н.В., Шумка М.Л., - Тернопіль: підручники і посібники, 2016. – 416 с